

František Listopad

Koloběh

Tolik listů! Nikdo nespočítá!
O zeď opřeli se planí milí
než se rozplynula v malé chvíli
hlučnou televizí světa.

Přestavba je podezřele rychlá.
Ó lešení, za nímž není stavby,
podél vítr s diagramy zbytků
třeše skorbutovým hájkem Lysé.

Beztak nevidíme přímý přenos;
ptačí zoban stříhne plátno balad
a pak bouře synchronizovaná
vrátí původ na počátek básně.

Tolik listů! Nikdo nespočítá!
O zeď opřeli se, ale pozdě,
již se rozplynula v malé tísni
tichou televizí smrti.

Robustní český básník František Listopad (vlastním jménem Jiří Synek, v Portugalsku známý jako Jorge Listopad, *1921) se podle slovníkových hesel zúčastnil domácího odboje, na což doplatil především jeho spolužák Pavel Macháček, který mu poskytl své protektorátní doklady, a za činnost, kterou Listopad prováděl (krádež úředního razítka), skončil v koncentračním táboře. Listopad sice Macháčkově věnoval báseň („Kam se ženu, než chromý celý duši dám...“), ale už se nikdy nesetkali, básník se po válce zapsal na studium estetiky a spoluzakládal deník Mladá fronta, který pro českou mládež získal nedávno zesnulý Jaromír Hořec, když s pistolí nalezenou na ulici přemohl vystrašeného vrátného a v květnu, vonícím benzínem a travou, obsadil redakci německého listu Der Neue Tag. S Hořcem a budoucím divadelním režisérem Janem Grossmanem spojoval Listopada program dynamoarchismu („Bomby stlačeného vzduchu. Volného vzduchu! Na počátku této anarchie je prudký jas a síla vědomí.“) a víra ve společenskou změnu, ale poté, co byl v roce 1947 vyslán ministerstvem informací do Paříže, kde po komunistickém puči už zůstává, začíná jeho pozoruhodná cesta českého umělce v exilu. Vedle bohaté literární tvorby se soustavně věnoval divadlu a televizi. Pracoval jako režisér ve francouzské televizi (ORTF) a v této práci pokračoval i po přesídlení do salazarovského Portugalska, kde se, už po karafiátové revoluci, stává ředitelem Vysoké divadelní a filmové školy, jediné místní školy tohoto typu. K jeho rozlehlé publikační činnosti v exilových časopisech patří i texty o dramatickém umění. V celém českém kontextu, domácím i exilovém, patří mezi první autory, kteří soustavněji přemýšleli o fenoménu televize. Už v roce 1961 publikoval v časopise pro politiku a kulturu Zápisky, vydávaném v New Yorku, *Malé televizní epistoly*, z nichž stojí za to citovat i skoro po padesáti letech: „Až se televize technicky ustálí, až si definitivně vyřeší svou základní materiální problematiku, až se stane svým výrazivým uměním dospělým, ano, až zestárne, televize si patrně bude tehdy moci dopřát přepychu více přemýšlet o obsahu a pravděpodobně zvrátí dialektiku formy a obsahu, vstoupí do věku námětu.“ Česká televize věnovala nositeli Ceny Jaroslava Seiferta dokument *Básník František Listopad*, který v roce 2000 natočil další exulant, režisér Jan Němec. p.k.

DOKI
REVUE 5.09

Šéfredaktorka: Andrea Slováková. Redakční rada: Marek Hovorka, Petr Kubica. Layout a sazba: Belavenir. Ilustrace: Vladimír 518. Korektury: Jiří Fogl. Font: Suitcasetype.com. **Dok.revue** vydává Mezinárodní festival dokumentárních filmů Jihlava ve spolupráci s týdníkem Respekt, za podpory Státního fondu ČR pro podporu a rozvoj české kinematografie a Ministerstva kultury ČR.

www.dokument-festival.cz

Státní fond České republiky
pro podporu a rozvoj české kinematografie

MINISTERSTVO
KULTURY

ať už vědecký, nebo umělecký. Je to ryzí dokument mafiánské familiární mluvy či mafiánského smyslu pro humor. Inspirující je mafiánská pracovitost a tvořivost: na práci myslí dvacet čtyři hodin denně a každý problém má nějaké řešení. Dozvíme se hodně i o způsobu napojení na státní správu a politickou reprezentaci. Je důležité vědět, kdo to jsou Těčko, Íčko či Vodník a že Mlhovi peníze nic neříkají, zatímco Prófá je má rád. Na druhou stranu je mi trochu líto, že jsme jako daňoví poplatníci zaplatili ty tuny odposlechů a teď na nich vydělává pan Kmenta. Způsob zveřejnění těch závažných dokumentů měl být jiný, ale aspoň že je takový, jaký je.

Theodora Remundová

Film Margarety *Hrůza Domov*, loutkářský horor *Krvavé koleno*, který jsem viděla na festivalu Přelet nad loutkářským hnízdem, a právě čtu knihu od Irvina D. Yaloma *Pohled do slunce*. Asi jako kdekdo nejsem vyznavačem anket o nej..., tyhle věci mě teď tak občas plují hlavou.

Martin Řezníček

Film: *Pizza v Osvětlení* režiséra Moshe Zimermana mi utkvěla pevně v mozku. Režisér mapuje týdenní výlet bývalého vězně a jeho dvou dospělých dětí po koncentračních táborech. Trochu se prostřednictvím tohoto filmu dá pochopit nepochopitelné a pak se přímo před kamerou odehraje zázrak katarze, díky kterému vám dojde, že některé věci se jednoduše pochopit nedají a je to tak i dobře. To je něco, co se mně po rovněž týdenním putování po koncentračních táborech ve filmu nepodařilo, přestože zkušenost z dotyku nepoznatelného zůstane již také na celý život. Pak mi hlasitě zní v hlavě *Souboj s mozkiem* Honzy Šípka a ještě po-řád nezmizela *Ivetka a hora Víta Janečka* – v obou případech filmová magie, každá jiná a pokaždé neočekávatelná. Kniha: *Sovětská brutální svěvole a československý ustrašený králíček* Vladimíra Bystrova – název je, myslím, vypovídající. Autorovo téma, kterému se věnuje s úsilím a vytrvalostí. Historie více než 50 let stará, s pevnou vazbou k současnosti. A pro nechápavé – je už-

tečné si pořád znova uvědomovat, co a kdy v dějinách k nám vůbec z Rusí přišlo dobrého. Jeden politik běhá do Moskvy na raport a slibuje po volbách – že vše zařídí, jak si věrčuška žádá, druhý se z obdivu k moci láme v pase a před samotným Vladimírem Vladimirovičem Putinem, v pohnutí myslí, zapomíná na vlastní jazyk a vytahuje – ruštinu... a straší nás při tom Německem.

Jana Ševčíková

Kniha: Martin Ryšavý: *Cesta na Sibiř*, Khaled Hosseini: *Lovec draků a Tisíce planoucích slunců*. Dokument: Griaflanc Rosi: *Pod úrovní moře*. Zakouslo se pod kůži a drží podnes...

Helena Třeštíková

Z filmů francouzský dokument *The Arrivals* režisérů Claudine Bories a Patrice Chagnarda (vítěz MFF Lipsko) pro jednoduchost a sílu. Klasický „observační“ dokument, ale velmi dobře udělaný. Z knih *Zatím dobrý* Jana Nováka. Literární dokument, skvěle napsaný. Velký zážitek!

Karel Vachek

Kniha: Dionysios Areopagita: *O mystické teologii*. Čtete-li myslitele minulých věků, můžeme potkat své současné myšlenky, a jinak ne – kupředu, zpátky ni krok! Film: Tereza Reichová: *Kruh* a Tomáš Weinreb: *Všechno je sračka*. Dva filmy z dokumentární tvorby FAMU, které představují tu nejvyšší kvalitu z mnoha studentských projektů (Jan Šípek, Viera Čakanyová, Rozálie Kohoutová, Jan Foukal, Viola Ježková, Petra Nesvačilová, Petr Záruba, Radovan Šíbrt atd.), které letos na naší katedře dozrály.

Ivan Vojnár

Právě čtu krásnou knížku, která se jmenuje *Na okraji světla*. Napsala ji finská spisovatelka Maria Perua a vyšla letos ve výborném českém překladu od Vladimíra Piskoře. Kniha a filmů je hodně, ale jen občas zachytíte něco, co vás strhne.

Karel Žalud

Film: *Ztracená dovolená* Lucie Králové. Kniha: Václav Havel: *O lidskou identitu*.